

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์อาจเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ สำหรับการวางแผนออมเงินระยะยาวของประชาชนทั่วไปที่ยอมรับความเสี่ยงได้ ทำให้ประชาชนมีฐานะเป็น “ผู้ลงทุน” และเป็น “เจ้าของกิจการ” ซึ่งมีสิทธิได้รับเงินปันผลจากกำไรที่เกิดขึ้นในการทำธุรกิจนั้นทุก ๆ ปี トラบที่ยังถือหลักทรัพย์นั้นอยู่ และหลักทรัพย์ที่ถืออยู่อาจมีมูลค่าเพิ่มขึ้นได้ หากธุรกิจนั้นเจริญเติบโตและมีผลกำไรเพิ่มขึ้น

ด้วยเหตุนี้ การลงทุนในหลักทรัพย์จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้มีเงินออมที่แสวงหาผลตอบแทน โดยที่ระดับของผลตอบแทนสำหรับการลงทุนในหลักทรัพย์ขึ้นอยู่กับความสำเร็จของธุรกิจ และระบบเศรษฐกิจที่จะมีผลต่อธุรกิจที่ลงทุนนั้นๆ

สำหรับประเทศไทยก็มีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stocks Exchange of Thailand หรือ SET) เป็นศูนย์กลางซื้อขายหลักทรัพย์เพื่อส่งเสริมการออมและการระดมเงินทุนในประเทศ สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการธุรกิจ และอุตสาหกรรมในประเทศตลอดจนให้ความคุ้มครองผลประโยชน์ผู้ถือหุ้นในการซื้อขายหลักทรัพย์มีสภาพคล่องและในราคาที่สมเหตุสมผลเป็นไปอย่างมีระเบียบ

อุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูงที่รัฐบาลทุกสมัยให้ความสนใจอย่างใกล้ชิดและคาดหวังว่าจะให้ไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ของโลก เนื่องจากนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 เป็นต้นมาได้มีการย้ายฐานการผลิตของประเทศอุตสาหกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศญี่ปุ่นมาลงทุนในประเทศไทย ทำให้เกิดอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสูง เช่น ชิ้นส่วนรถยนต์ จักรยานยนต์ คอมพิวเตอร์ และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ก่อให้เกิดการจ้างงาน และรายได้เข้าประเทศเป็นสัดส่วนสูงมากถึง 80% จากมูลค่าการส่งออกทั้งหมด (บริษัทศูนย์วิจัยกิจการไทย (จำกัด), 2545: ออนไลน์) นับว่าเป็นการเปลี่ยนโครงสร้างการส่งออกของประเทศครั้งใหญ่ และมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540

ดังนั้นดัชนีหุ้นกลุ่มนี้จึงเป็นที่น่าจับตามองเป็นอย่างมากเช่นเดียวกัน โดยการศึกษานี้ได้ทำการศึกษา 5 บริษัท ได้แก่ บริษัท เสดต้า อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีส่วนแบ่งทางการตลาดทั้งสิ้น 32,030 ล้านบาท หรือคิดเป็น 57.14% ของดัชนีหุ้นกลุ่มชิ้นส่วน

อิเล็กทรอนิกส์ บริษัท ฮานา ไมโครอิเล็กทรอนิกส์ จำกัด (มหาชน) มีส่วนแบ่งทางการตลาดทั้งสิ้น 10,149 ล้านบาท หรือคิดเป็น 18.1% ของดัชนีหุ้นกลุ่มชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ บริษัท เคซีอี อิเล็กทรอนิกส์ จำกัด (มหาชน) มีส่วนแบ่งทางการตลาดทั้งสิ้น 1,523 ล้านบาท หรือคิดเป็น 2.72% ของดัชนีหุ้นกลุ่มชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ บริษัท เซอร์คิท อิเล็กทรอนิกส์ อินคัสตรีส์ จำกัด (มหาชน) มีส่วนแบ่งทางการตลาดทั้งสิ้น 349.15 ล้านบาท หรือคิดเป็น 0.62% ของดัชนีหุ้นกลุ่มชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ และบริษัท คราโก้ พีซีบี จำกัด (มหาชน) มีส่วนแบ่งทางการตลาดทั้งสิ้น 303.54 ล้านบาท หรือคิดเป็น 0.54% ของดัชนีหุ้นกลุ่มชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ (Reuters, 2003: Online)

อย่างไรก็ตาม การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์เป็นการลงทุนที่มีความเสี่ยง หากธุรกิจที่เลือกลงทุนเผชิญสถานะที่ไม่เอื้ออำนวยหรือผลประกอบการตกต่ำลง ย่อมส่งผลให้เงินปันผลที่พึงจะได้ลดลงไปด้วย นอกจากนี้มูลค่าหุ้นหรือหลักทรัพย์ก็สามารถปรับตัวขึ้นลงได้เช่นกันตามปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขึ้นลงของมูลค่าหลักทรัพย์และผลตอบแทนที่จะได้รับ อีกทั้งค่าความเสี่ยงของอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์กลุ่มชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์อาจมีความแตกต่างกันในช่วงภาวะตลาดหุ้นขาขึ้นและขาลง ดังนั้นจึงต้องอาศัยการวิเคราะห์โดยวิธีสร้างแบบจำลองถดถอยสลับเปลี่ยน (Switching Regression Model) ซึ่งแบบจำลองดังกล่าวเป็นการศึกษาถึงค่าความเสี่ยงในการปรับตัวของอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ โดยจะทำการแยกวิเคราะห์ถึงค่าความเสี่ยงในภาวะตลาดหุ้นขาขึ้นและขาลงออกจากกันอย่างชัดเจน

นอกจากนี้ข้อมูลที่น่ามาใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลอนุกรมเวลาเมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์อาจทำให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ที่ไม่แท้จริง (spurious regression) ขึ้นได้ เพื่อให้ผลวิเคราะห์ทางสถิติมีประสิทธิภาพ และมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น จึงได้มีการนำแนวคิดการถดถอยร่วมกันไปด้วยกัน (Cointegration) และแบบจำลองเอเรอร์คอร์เรชัน (Error Correction Model : ECM) มาใช้ในการวิเคราะห์ด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อทดสอบตัวแบบจำลองทางเศรษฐมิติสำหรับการตัดสินใจในการลงทุนในหุ้นกลุ่มชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้วิธีการถดถอยสลับเปลี่ยน

1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1.3.1 ได้แบบจำลองทางเศรษฐมิติสำหรับพยากรณ์การลงทุนในหุ้นกลุ่มชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์

1.3.2 สามารถนำวิธีการพยากรณ์การลงทุนในหุ้นกลุ่มชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ไปเผยแพร่เพื่อช่วยในการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุน

1.3.3 เพื่อให้นักศึกษาและผู้สนใจใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมต่อไปในอนาคต

1.4 ขอบเขตการวิจัย

ข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษาในงานวิจัยฉบับนี้ เป็นข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Data) จากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งขอบเขตของการศึกษาในครั้งนี้ใช้ข้อมูลดัชนีหุ้นกลุ่มชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เป็นข้อมูลรายสัปดาห์ของราคาปิดหลักทรัพย์ ที่ทำการซื้อขายอยู่ในตลาดในช่วงระยะเวลา 5 ปี เริ่มตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2541 ถึงวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2545 รวมทั้งสิ้น 261 สัปดาห์ ซึ่งจะศึกษาเฉพาะหลักทรัพย์กลุ่มชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนี้

- 1.DELTA : บริษัทเดลต้า อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
Delta Electronics Company Limited
- 2.HANA : บริษัทฮานา ไมโครอิเล็กทรอนิกส์ จำกัด (มหาชน)
Hana Microelectronics Public Company Limited
- 3.KCE : บริษัทเคซีอี อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
KCE Electronics Public Company Limited
- 4.CIRKIT : บริษัทเซอร์คิทีอิเล็กทรอนิกส์อินดัสตรีส์ จำกัด (มหาชน)
Circuit Electronic Industrial Public Company Limited
- 5.DRACO : บริษัทดราโก้ พีซีบี จำกัด (มหาชน)
Draco PCB Public Company Limited

โดยตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาสามารถแยกออกได้เป็นดังนี้

ตัวแปรตาม คือ ผลตอบแทนของหลักทรัพย์แต่ละหลักทรัพย์ (R_i)

ตัวแปรอิสระ คือ ผลตอบแทนของตลาดหลักทรัพย์ไทย (R_m)

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

ตลาดทุน (Capital Market) หมายถึง ตลาดที่มีการซื้อขายตราสารระยะยาว ซึ่งประกอบไปด้วยตราสารประเภทหุ้น และตราสารประเภทหนี้ที่ระยะเวลานานเกินกว่า 1 ปี (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545: ออนไลน์)

ตลาดเงิน (Money Market) หมายถึง แหล่งเงินทุนระยะสั้นซึ่งมีอายุไม่เกิน 1 ปีหลักทรัพย์ หรือเอกสารที่ใช้ในตลาดเงินเป็นหลักทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูงและมีความเสี่ยงต่ำได้แก่ ตัวเงินคลัง ตัวสัญญาใช้เงิน และตั๋วแลกเงินที่ธนาคารรับรอง (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545: ออนไลน์)

ตลาดหลักทรัพย์ (Stock Exchange Market) หมายถึง ศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์ ประเภทต่าง ๆ เช่นหุ้นสามัญ หุ้นกู้ หุ้นแปลงสภาพ และพันธบัตรเงินกู้ เป็นต้น โดยมีกฎระเบียบ การซื้อขายชัดเจน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545: ออนไลน์)

ภาวะตลาดหุ้นขบเซา (Bear Market) หมายถึง ภาวะตลาดหุ้นที่อ่อนแอ ดัชนีราคาหลักทรัพย์มี ทิศทางขาลง และหยุดนิ่ง (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545)

ภาวะตลาดหุ้นกระทิง (Bull Market) หมายถึง ภาวะตลาดหุ้นที่ร้อนแรง ดัชนีราคาหลัก ทรัพย์อยู่ในระดับสูงหรือมีแนวโน้มสูงขึ้น (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545)

พันธบัตร (Bond) หมายถึง ตราสารกู้ยืมเงินที่ผู้ออกตราสารสัญญาว่าจะจ่ายเงินต้นพร้อม ดอกเบี้ยให้แก่ผู้ถือเมื่อครบกำหนด หรือจ่ายดอกเบี้ยเป็นงวด ๆ แล้วแต่จะตกลงกัน (ตลาดหลัก ทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545)

มูลค่าตลาดของหุ้น (Market capitalization) คือ มูลค่า หุ้นสามัญของบริษัท จำนวน โดยใช้ ราคาตลาดของหุ้นนั้นคูณกับจำนวนหุ้นสามัญจดทะเบียนทั้งหมดของบริษัทดังกล่าว (ตลาดหลัก ทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545: ออนไลน์)

มูลค่าหุ้นตามบัญชี (Book Value) คือ เป็นมูลค่าของหุ้นสามัญ 1 หุ้นที่ได้จากการประเมิน ค่าสินทรัพย์สุทธิ (Net Asset Value) ต่อหุ้นตามงบดุลล่าสุดของ บริษัทผู้ออกหุ้น ซึ่งหมายความว่า หากบริษัทนี้เลิกกิจการและสามารถนำสินทรัพย์รวมถึงหนี้สินต่าง ๆ ไปแปรเป็นเงินสดได้ตามมูลค่า ที่ระบุในงบดุลนั้นแล้ว ผู้ถือหุ้นจะได้รับเงินคืนในจำนวนเท่ากับมูลค่าตามบัญชีต่อการถือหุ้น 1 หุ้น

$$\text{มูลค่าตามบัญชี} = \frac{\text{สินทรัพย์รวม} - \text{หนี้สินรวม}}{\text{จำนวนหุ้นสามัญทั้งหมดที่บริษัทออกเรียกชำระเงินค่าหุ้นแล้ว}}$$

(ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545: ออนไลน์)

ราคาตราไว้ (Par value หรือ Nominal value หรือ Face value) หมายถึง ราคาหุ้นที่ กำหนดไว้บนใบหุ้น ซึ่งจะนำไปตามข้อกำหนดในหนังสือบริคณห์สนธิของแต่ละบริษัท ราคา ตราไว้เป็นข้อมูลที่แสดงให้ทราบถึงมูลค่าเริ่มแรกสำหรับหุ้นแต่ละหน่วย ซึ่งจะเป็ประโยชน์ใน การวิเคราะห์ทางบัญชี และใช้แสดงให้ทราบถึงทุนจดทะเบียนตามกฎหมาย เช่น ทุนจดทะเบียน 100 ล้านบาท แบ่งเป็น 10 ล้านหุ้น ราคาตราไว้ หุ้นละ 10 บาท เป็นต้น

มูลค่าที่ตราไว้มีประโยชน์ในการกำหนดอัตราผลตอบแทนสำหรับผู้ถือหุ้นกู้ พันธบัตร และหุ้นบุริมสิทธิ เพราะดอกเบี้ยที่จ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้นกู้ พันธบัตร รวมถึงเงินปันผลตอบแทนแก่ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิจะกำหนดเป็นอัตราร้อยละของมูลค่าที่ตราไว้

มูลค่าที่ตราไว้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับราคาตลาดที่ตกลงซื้อขายกันในตลาดหลักทรัพย์ ราคาตลาดจะถูกกำหนดขึ้น โดยภาวะอุปสงค์และอุปทานในตลาด ซึ่งเป็นไปตามปัจจัยพื้นฐานของหลักทรัพย์นั้น ๆ และสภาวะการซื้อขายในตลาด Par Value อาจเรียก Face Value (มูลค่าตามหน้าตราสาร) หรือ Nominal Value (มูลค่าที่กำหนดไว้) (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545: ออนไลน์)

ราคาตลาด (Market price) คือ ราคาหุ้นใด ๆ ในตลาดหลักทรัพย์ที่เกิดจากการซื้อขายครั้งหลังสุดเป็นราคาที่สะท้อนถึงความต้องการซื้อและความต้องการขายของผู้ลงทุนในขณะนั้น ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ผลการดำเนินงาน ของบริษัท อัตราเงินปันผลที่คาดว่าจะจ่าย ความมั่นใจของผู้ลงทุนทั่วไปต่อหุ้นนั้น หรือต่อสภาพของตลาดโดยทั่วไป (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545: ออนไลน์)

ราคาปิด (close price) คือ ราคาตลาดของหุ้นใด ๆ ในตลาดหลักทรัพย์ที่มีการซื้อขายเป็นรายการสุดท้ายของแต่ละวัน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545: ออนไลน์)

ราคาเปิด (opening price) คือ ราคาของหลักทรัพย์ใด ๆ ที่เกิดจากการซื้อขายเป็นรายการแรกของแต่ละวัน ราคาเปิดนี้จะเกิดจากระบบ ASSET (ระบบซื้อขายด้วยคอมพิวเตอร์) รวมคำสั่งซื้อและคำสั่งขายหลักทรัพย์ดังกล่าวทั้งหมดที่ส่งเข้ามาในระบบซื้อขายในช่วงก่อนเปิดตลาด (Pre-Opening Period) นำมาคำนวณหาราคาที่จะทำให้เกิดการซื้อขายรายการแรกได้จำนวนสูงสุด แล้วจับคู่ให้เกิดการซื้อขายขึ้นเมื่อถึงเวลาเปิดการซื้อขาย ราคานี้คือราคาเปิดของแต่ละหลักทรัพย์ในวันนั้น (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545: ออนไลน์)

หุ้นสามัญ (common stock) คือ หลักทรัพย์ที่บริษัทออกจำหน่ายเพื่อระดมเงินทุนมาดำเนินการกิจการผู้ถือหุ้นสามัญมีสิทธิร่วมเป็นเจ้าของบริษัทมี สิทธิออกเสียงลงมติในที่ประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อเลือกตั้งกรรมการบริษัทร่วมตัดสินใจในนโยบายการดำเนินงานของบริษัท และร่วมตัดสินใจในปัญหาสำคัญของบริษัทผู้ถือหุ้นสามัญจะได้รับผลตอบแทนในรูปเงินปันผล (Dividend) เมื่อบริษัทมีผลกำไร มีโอกาสได้รับกำไรส่วนทุน (Capital Gain) เมื่อราคาหุ้นเพิ่มสูงขึ้นตามศักยภาพของบริษัท และมีโอกาสได้รับสิทธิจองซื้อหุ้นออกใหม่ (Right) เมื่อบริษัทเพิ่มทุนขยายกิจการ หากบริษัทเลิกกิจการก็จะได้รับส่วนแบ่งในสินทรัพย์ของบริษัทจากยอดสุทธิหลังจากชำระ คั้นเจ้าหนี้ และพันธะต่าง ๆ หมดแล้ว หุ้นสามัญมีอีกชื่อหนึ่งว่า Ordinary Share (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545: ออนไลน์)

เงินปันผล (Dividend) หมายถึง ส่วนของกำไรที่บริษัท (หรือกองทุนรวม) แบ่งจ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิ (หรือหน่วยลงทุน) ตามสิทธิของแต่ละหลักทรัพย์ เงินปันผลของหุ้นบุริมสิทธิกำหนดไว้ตายตัวเป็นร้อยละของราคาตราไว้ แต่เงินปันผลของหุ้นสามัญจะเปลี่ยนแปลงไปตามผลการดำเนินงานของบริษัทในแต่ละปี คณะกรรมการบริษัทจะประกาศกำหนดการจ่ายเงินปันผลแก่หุ้นสามัญเป็นคราว ๆ ไป การจ่ายเงินปันผลแก่หุ้นสามัญอาจจ่ายเป็นหุ้นปันผลก็ได้ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545: ออนไลน์)

อัตรารับผลตอบแทน (Dividend Yield) หมายถึง ค่าสถิติที่บอกให้ทราบว่า หากลงทุนซื้อหุ้น ณ ระดับราคาตลาดปัจจุบัน จะมีโอกาสได้รับเงินปันผลคิดเป็นอัตราร้อยละเท่าใด การคำนวณหาค่ามีสูตรคำนวณดังนี้

$$\text{อัตรารับผลตอบแทน} = \frac{\text{มูลค่าปันผลต่อหุ้น} \times 100}{\text{จำนวนหุ้น}}$$

(ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545: ออนไลน์)

ดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Stock Exchange of Thailand Index : SET Index) หมายถึง การทำมูลค่าของหุ้นสามัญจดทะเบียนทั้งหมดที่คิดตามราคาวันฐาน ซึ่ง ณ วันฐานคือวันที่ 30 เมษายน 2518 หรือวันที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเปิดทำการซื้อขายวันแรกนั่นเอง ซึ่งสามารถเขียนเป็นสูตรคำนวณดังนี้

$$\text{SET Index} = \frac{\text{มูลค่าตลาดรวม ณ ราคาวันปัจจุบัน} \times 100}{\text{มูลค่าตลาดรวม ณ ราคาวันฐาน}}$$

(ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545: ออนไลน์)

ผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ (Security Return) หมายถึงผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริง (Realized Return) และผลตอบแทนที่คาดหวัง (Expected Return) ผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริงเป็นผลตอบแทนที่เกิดขึ้น หรือได้รับผลตอบแทนนั้น ส่วนผลตอบแทนที่คาดหวังคือผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ที่นักลงทุนคาดว่าจะได้รับในอนาคต นั่นคือผลตอบแทนที่ได้พยากรณ์ไว้ ซึ่งอาจจะเป็นหรือไม่เป็นตามที่คาดหวังไว้ ดังนั้นผลตอบแทนที่คาดหวังเป็นผลตอบแทนที่มีขึ้นก่อนความจริงจะเกิดขึ้น ผลตอบแทนที่กล่าวนี้อาจเป็น ดอกเบี้ย (Interest) เงินปันผล (Dividend) และกำไรจากการที่ราคาหลักทรัพย์เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (Capital Gain) หรือลดลง (Capital Loss) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของหลักทรัพย์ที่ถืออยู่

ในกรณีหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลตอบแทนจะหาได้จาก

$$\text{Total Return} = \frac{\text{Dividend}_t + (\text{Market price}_t - \text{Market price}_{t-1})}{\text{Market price}_{t-1}}$$

(ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545: ออนไลน์)

ความเสี่ยง (Risk) คือ โอกาสที่สูญเสียของบางอย่าง (Implies a chance of losing something) ความเสี่ยงในการถือหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์ที่อาจทำให้ผลตอบแทนที่ได้รับน้อยกว่าผลตอบแทนที่คาดหวังไว้ ซึ่งสาเหตุก็อาจมาจากการที่เงินปันผลหรือดอกเบี้ยที่ได้อาจน้อยกว่าที่เคยคาดคะเนไว้ หรือราคาของหลักทรัพย์ที่ปรากฏต่ำกว่าที่นักลงทุนคาดหวังไว้ สาเหตุที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในผลตอบแทน คือ อิทธิพลบางอย่างที่มาจากภายนอกกิจการซึ่งไม่สามารถควบคุมได้ ส่งผลต่อราคาของหลักทรัพย์ และอิทธิพลจากภายในกิจการเองซึ่งสามารถควบคุมได้ อิทธิพลภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้นั้นเรียกว่า ความเสี่ยงที่เป็นระบบ Systematic Risk ส่วนอิทธิพลภายในที่สามารถควบคุมได้เรียกว่า ความเสี่ยงที่ไม่เป็นระบบ Unsystematic Risk (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545)

ความเสี่ยงที่เป็นระบบ (Systematic Risk) คือ ความเสี่ยงที่ทำให้ผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์เปลี่ยนแปลงจนเป็นผลให้ราคาของหลักทรัพย์ที่ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ถูกกระทบกระเทือน สาเหตุเหล่านี้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในภาวะเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และการเปลี่ยนแปลงในภาวะแวดล้อมของสังคมซึ่งกระทบต่อตลาดหลักทรัพย์ ข้อสังเกตก็คือ เมื่อเกิดความเสี่ยงในลักษณะนี้ขึ้น จะเกิดการเปลี่ยนแปลงราคาของหลักทรัพย์ต่างๆ ไปในลักษณะเดียวกัน สาเหตุที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงที่เป็นระบบอาจเกิดจาก ความเสี่ยงทางตลาด ความเสี่ยงในอัตราดอกเบี้ย หรือความเสี่ยงในอำนาจซื้อ

ความเสี่ยงทางตลาด (Market Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการสูญเสียในเงินลงทุนซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ การเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์นี้เกิดจากการคาดคะเนของผู้ลงทุนที่มีต่อความก้าวหน้า (Prospect) ของบริษัทนั้น หรือกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์เป็นไปตามอุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply) ซึ่งอยู่เหนือการควบคุมของบริษัท สาเหตุเหล่านี้ได้แก่ สงครามที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดมาก่อน ความเจ็บป่วยของผู้บริหารประเทศ ปีที่มีการเลือกตั้ง นโยบายการเมืองของประเทศนั้นๆ หรือการเก็งกำไรที่เกิดขึ้นในตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น

ความเสี่ยงในอัตราดอกเบี้ย (Interest Rate Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในผลตอบแทนอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยทั่วไป อัตราดอกเบี้ยในตลาดระยะยาวจะมีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยมีผลทำให้หลักทรัพย์ต่างๆ

กระทบกระเทือนในลักษณะเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ถ้าอัตราดอกเบี้ยในตลาดเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น ราคาของหลักทรัพย์ลดลง โดยนักลงทุนจะเปลี่ยนจากการถือหลักทรัพย์มาเป็นฝากเงินกับธนาคาร เพื่อหวังผลจากอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้น ซึ่งการขายหลักทรัพย์ที่ถือออกไปจะทำให้ราคาหลักทรัพย์มีการปรับตัวลดลง

ความเสี่ยงในอำนาจซื้อ (Purchasing Power Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากอำนาจการซื้อของเงินได้ลดลง ถึงแม้ว่าตัวเงินที่ได้รับจากรายได้จะยังคงเดิมก็ตาม สาเหตุที่ทำให้เกิดความเสี่ยงในอำนาจซื้อก็คือ ภาวะเงินเฟ้อ (Inflation) ถ้าภาวะเงินเฟ้อรุนแรง ค่าของเงินก็จะลดลงอย่างมาก การลงทุนที่ต้องเสี่ยงต่อความเสี่ยงในอำนาจซื้อ ได้แก่ เงินฝากออมทรัพย์ (Saving Account) เงินประกันชีวิต และหลักทรัพย์ประเภท Fixed Income Securities เนื่องจากได้รับผลตอบแทนตายตัว (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545)

ความเสี่ยงที่ไม่เป็นระบบ (Unsystematic Risk) คือ ความเสี่ยงที่ทำให้นักลงทุนนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงผิดไปจากธุรกิจอื่น โดยจะกระทบกระเทือนต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทนั้นเพียงแห่งเดียว ไม่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์อื่นในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวอาจได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในรสนิยมของผู้บริโภค ความผิดพลาดของผู้บริหาร การนัดหยุดงานของพนักงานในบริษัท ปัจจัยผลกระทบต่อผลตอบแทนของบริษัทหนึ่งแต่ไม่มีผลกระทบต่อทั้งตลาด สาเหตุที่ทำให้เกิดความเสี่ยงประเภทนี้อาจเกิดจากความเสี่ยงจากการบริหาร ความเสี่ยงทางการเงิน

ความเสี่ยงอันเกิดจากการบริหารธุรกิจ (Business Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการหำกำไรของบริษัท อาจเป็นเหตุให้นักลงทุนสูญเสียเงินลงทุนสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงนี้อาจเนื่องมาจากภาวะการแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงรสนิยมของผู้บริโภค การเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถควบคุมได้ ความผิดพลาดของผู้บริหาร หรือบทบาทของภาครัฐ ซึ่งผลให้บริษัทต้องมีการจัดการต้นทุนในการผลิต เป็นต้น

ความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk) หมายถึง โอกาสที่ผู้ลงทุนจะเสียหายได้และเงินลงทุน หากบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ไม่มีเงินชำระหนี้หรือถึงกับล้มละลาย ความเสี่ยงทางการเงินของบริษัทอาจจะเพิ่มขึ้นด้วยสาเหตุต่าง ๆ เช่น ภาษีเพิ่มขึ้น ราคาวัตถุดิบที่ซื้อมีราคาเพิ่มสูงขึ้น สินค้าล้มสมัย มีคู่แข่งมากขึ้น บริษัทมีปัญหาขาดสภาพคล่อง (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545)

สัมประสิทธิ์ค่าเบต้า β คือ ตัววัดความเสี่ยง ค่าเบต้า (β) จะบอกความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนของหลักทรัพย์กับผลตอบแทนของตลาด หรือผลตอบแทนเฉลี่ยของหลักทรัพย์ทุกหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ ค่าเบต้าของตลาดจะเท่ากับ 1 นั่นคือ ผลตอบแทนของแต่ละหลักทรัพย์อาจจะมีค่ามากกว่า 1 หรือน้อยกว่า 1 ค่าเบต้าจะทำให้ให้นักลงทุนทราบถึงความเสี่ยงที่เป็นระบบ (Systematic Risk) และนำไปพิจารณาถึงการเคลื่อนไหวของตลาด ซึ่งจะมีผลกระทบต่อราคา

หวังผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ เช่น ถ้าอัตราผลตอบแทนของตลาดที่คาดหวังไว้เท่ากับ 10% ในขณะที่หลักทรัพย์หนึ่งมีค่าเบต้า (β) อยู่ที่ 1.5 หลักทรัพย์นั้นก็จะมีผลตอบแทนที่คาดหวังประมาณ 15% นั่นคือหลักทรัพย์นี้มีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าตลาด และในทางตรงกันข้าม หากอัตราผลตอบแทนของตลาดที่คาดหวังไว้เท่ากับ -10% หลักทรัพย์ที่มีค่าเบต้า เท่ากับ 1.5 ก็จะมีอัตราผลตอบแทนที่คาดหวังประมาณ -15% หรือหากหลักทรัพย์นั้นมีค่าเบต้าเท่ากับ 0.5 โดยที่อัตราผลตอบแทนของตลาดที่คาดหวังไว้เท่ากับ 10% หลักทรัพย์นี้จะมีอัตราผลตอบแทนที่คาดหวังเท่ากับ 5% ดังนั้นกล่าวได้ว่า ถ้าค่าเบต้าของหลักทรัพย์มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าหลักทรัพย์นั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงในอัตราผลตอบแทนมากกว่าการเปลี่ยนแปลงในอัตราผลตอบแทนของตลาด และหากหลักทรัพย์ใดมีค่าเบต่าน้อยกว่า 1 แสดงว่าหลักทรัพย์นั้นมีการเปลี่ยนแปลงในอัตราผลตอบแทนน้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงในอัตราผลตอบแทนของตลาด (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545)